

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એચ. એસ. અહમદ હુસૈન અને અન્ય

વી.

ઈરફાન અહેમદ અને અન્ય

૯ જુલાઈ, ૨૦૦૨

[આર. સી. લાહોટી અને બી. એન. અગ્રવાલ, ન્યાયમૂર્તિ શ્રીઓ]

મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮-કલમ ૧૪૯ (૨)-મોટર અકસ્માત-વળતરનો એવોર્ડ-વીમાદાર અને વીમાદાતા દ્વારા વળતરની માત્રાને પડકારતી સંયુક્ત અપીલ-રાખવામાં આવેલી, જાળવણીપાત્ર-આવા કિસ્સામાં, અદાલતે વીમાદાતાનું નામ કાઢી નાખવું જોઈએ અને વીમાદારની અપીલ સાથે આગળ વધવું જોઈએ.

બીજી અનુસૂચિ-મોટર અકસ્માત-વળતરનો એવોર્ડ-ગુણકની અરજી-ઉચ્ચ અદાલતે ૪૫ વર્ષની વય માટે ૧૩ અને ૪૦ વર્ષની વય માટે ૧૪ નો ગુણક

લાગુ કર્યો-ધારો કે, ૪૫ વર્ષની વય માટે સાચો ગુણક ૧૫ અને ૪૦ વર્ષ માટે ૧૬ છે.

મોટર અકસ્માત-વળતર-તેના પર ૬ ટકાના દરે વ્યાજ-રાખવામાં આવે છે, વ્યાજનો યોગ્ય દર ૯ ટકાના દરે છે.

અપીલકર્તાઓ દ્વારા તેમના પુત્રોના મૃત્યુ માટે વળતરના દાવા માટેની અરજીમાં મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલે પુરાવા પરથી શોધી કાઢ્યું હતું કે દરેક પીડિતની આવક રૂ. ૩૦૦૦ માસીક અને પીડિતોના માતા-પિતાની તરફેણમાં ૬ ટકાના દરે વ્યાજ સાથે વળતર આપવામાં આવ્યું હતું.

પ્રતિવાદીઓ, એટલે કે, વીમાદાતા અને વીમાદાતાએ વળતરની માત્રાને પડકારતી હાઈકોર્ટ સમક્ષ સંયુક્ત અપીલ દાખલ કરી હતી. ઉચ્ચ અદાલતે પીડિતોની આવક અંગેના પુરાવા પર અવિશ્વાસ કર્યો હતો અને તેમની આવક રૂ. ૧૫૦૦ પ્રતિ માસ. મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની બીજી અનુસૂચિ હેઠળ, ગુણકની પસંદગીમાં, બન્ને માતા પિતામાંથી નાના માતા/પિતાની ઉંમરને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી હતી અને પીડિતોમાંથી એકની માતાની ઉંમર ૪૦ વર્ષની હોવાથી, ગુણક ૧૪ હતો અને અન્ય પીડિતની માતાની ઉંમર ૪૫ વર્ષની હોવાથી, તેના કિસ્સામાં ગુણક ૧૩ તરીકે લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો. આમ, બંને પીડિતોના વળતરમાં ઘટાડો કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે વ્યાજનો દર ૬ ટકા

જાળવી રાખવામાં આવ્યો હતો.કોર્ટે નિર્દેશ આપ્યો હતો કે વળતરનો રૂપ ટકા હિસ્સો પિતાઓને અને ૭૫ ટકા હિસ્સો માતાઓને ચૂકવવાનો હતો.તેણે વધુમાં નિર્દેશ આપ્યો હતો કે માતાઓને ચૂકવવાપાત્ર વળતર વ્યાજ ઉપાડવાની સ્વતંત્રતા સાથે ૫ વર્ષની મુદત માટે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રાખવામાં આવશે.

આ અદાલતમાં કરવામાં આવેલી અપીલમાં, અપીલકર્તાઓએ દલીલ કરી હતી કે વળતરની માત્રાને પડકારતી વીમાધારક અને વીમાદાતા દ્વારા સંયુક્ત અપીલને મંજૂરી આપવા અને તેનું ગ્રાહ્ય કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલત ન્યાયી નથી કારણ કે વીમાદાતા કાયદાની કલમ ૧૪૯ (૨) માં દર્શાવેલ રક્ષણ મેળવવા માટે જ હકદાર છે અને વળતરની માત્રા એ કલમ હેઠળ વીમાદાતા માટે ઉપલબ્ધ આધાર નથી.તેથી, આવી અપીલને મંજૂરી આપવી એ કલમ હેઠળ કોતરવામાં આવેલા હેતુને નિષ્ફળ બનાવશે; કે બે પીડિતોની આવક અંગે ટ્રિબ્યુનલના નિષ્કર્ષમાં દખલ કરવામાં ઉચ્ચ અદાલત ન્યાયી ન હતી; કે કાયદાની બીજી અનુસૂચિ હેઠળ, એક સૂત્રના આધારે વળતર પૂરું પાડતું હતું, જે લાગુ પડતું હતું તે ગુણક ૧૫ હતું કારણ કે પીડિતોમાંથી એકની માતાની ઉંમર ૪૫ વર્ષ હતી જ્યારે અન્ય પીડિતના કિસ્સામાં જેની માતા ૪૦ વર્ષની હતી, સાચો ગુણક ૧૬ હોવો જોઈએ; કે વ્યાજનો દર ૯ ટકા હોવો જોઈએ; અને માતાઓને ચૂકવવાપાત્ર વળતરની રકમ ન હોવી જોઈએ. ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રાખવાનો નિર્દેશ.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે ઠરાવ્યું:

૧. એવું ન કહી શકાય કે વીમાદાતા તેમજ વીમાકૃત દ્વારા સંયુક્ત અપીલ જાળવવા યોગ્ય ન હતી.આવી સ્થિતિમાં, કોર્ટે જે માર્ગ અપનાવવો જોઈએ તે છે કારણ શીર્ષકમાંથી વીમાદાતાનું નામ કાઢી નાખવું અને વીમાદાતાની અપીલ સાથે આગળ વધવું અને યોગ્યતા પર તેનો નિર્ણય લેવો.[૮૪-ઈ, એફ]

ચિન્નામા જયોર્જ અને એન. કે. રાજુ અને અન્યો., [૨૦૦૦] ૪ એસ. સી. સી. ૧૩૦, વિશિષ્ટ.

નરેન્દ્ર કુમાર અને એન. આર. વી.ચારેનિસા અને અન્યો., (૧૯૯૮) ૯ એસસીસી ૨૦૨, પર આધાર રાખ્યો હતો.

યુનાઈટેડ ઇન્ડિયા ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિ.ભૂષણ સચદેવા અને અન્યો., [૨૦૦૨] ૨ એસસીસી ૨૬૫ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. ઉચ્ચ અદાલતે દાવેદારો વતી રજૂ કરેલા પુરાવાને વિશ્વસનીય અને સંતોષકારક ન ગણાવ્યા; તેણે તેમની આવક રૂ. દર મહિને ૧૫૦૦ અને આ હકીકતનો પ્રશ્ન હોવાથી, તેમાં દખલ કરવી શક્ય નથી, ખાસ કરીને જ્યારે તેમાં કોઈ ભૂલ હતી તે તરફ ધ્યાન દોરવામાં ન આવ્યું હોય.[૮૪-જી, એચ]

૩. બીજી અનુસૂચિ અનુસાર, જો વય ૪૦ વર્ષથી વધુ છે પરંતુ ૪૫ વર્ષથી વધુ નથી, તો લાગુ પડતો ગુણક ૧૫ છે અને જો વય ૩૫ વર્ષથી વધુ છે પરંતુ ૪૦ વર્ષથી વધુ નથી, તો ગુણક ૧૬ હશે. 'વી' ના માતાપિતાને વળતરના કિસ્સામાં, ૧૩ ને બદલે ગુણક ૧૫ અપનાવવો જોઈતો હતો અને વળતર રૂ. ૩,૧૩,૦૦૦ થી રૂ. ૧,૭૧,૦૦૦ પરંતુ તે ઘટાડીને રૂ. ૧,૮૫,૦૦૦. 'આર' ના માતાપિતાને વળતરના કિસ્સામાં, સાચો ગુણક ૧૪ નહીં પણ ૧૬ હોવો જોઈએ અને વળતર રૂ. ૩,૪૮,૦૦૦ થી રૂ. ૧,૮૩,૦૦૦, જે ઘટાડીને રૂ. ૨,૦૭,૦૦૦. આમ, 'વી' ના માતા-પિતા કુલ રૂ. ૧,૮૫,૦૦૦ અને 'R' ના માતા-પિતા કુલ રૂ. ૨,૦૭,૦૦૦. (૮૫-ડી, ઇ, એફ)

સી. કે. સુબ્રમણ્યમ ઐયર અને અન્યો વિ.ટી. કુન્હીકુટ્ટન નાયર અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૭૦ એસ.સી. ૩૭૬ અને નેશનલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિ.મેસર્સ સ્પર્ણલતા દાસ અને અન્યો., (૧૯૯૩) સપ્લીમેન્ટ. ૨ એસ. સી. સી. ૭૪૩ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૪. દાવેદારો અરજીઓ દાખલ કરવાની તારીખથી વસૂલાત સુધી વાર્ષિક ૯ ટકાના દરે ઉપરોક્ત રકમ પર વ્યાજ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે. [૮૬-એ]

૫. વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, માતાઓની તરફેણમાં

આપવામાં આવેલી વળતરની રકમ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રાખવી જોઈએ નહીં.જો રકમ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં જમા કરીને પહેલેથી જ રોકાણ કરવામાં ન આવી હોય, તો પક્ષકારોની ઈચ્છા હોય તો તે સમય પહેલા ઉપાડી શકાય છે.[૮૬-બી, સી]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૩૬૭૦ ઓફ ૨૦૦૨.

૧૯૯૭ના એમ. એફ. એ. નંબર ૧૧૧૨માં કર્ણાટક હાઈકોર્ટના ૨૩ જૂન, ૨૦૦૦ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

સાથે

૨૦૦૨ની સિવિલ અપીલ નંબર ૩૬૭૧.

અપીલકર્તાઓ તરફે સુશ્રી કિરણ સૂરી.

પ્રતિવાદીઓ તરફે એ. કે. રૈના અને અનિલ કુમાર ઝા.

કોર્ટનો ચુકાદો બી.ન્યાયમૂર્તિ એન. અગ્રવાલ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

વીમાદાતા તેમજ વીમાકૃત દ્વારા સંયુક્ત રીતે પસંદ કરાયેલી બે અલગ અલગ અપીલમાં કર્ણાટક હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા વિવાદિત ચુકાદાઓ દ્વારા, તેને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી છે અને મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલ વળતરમાં ઘટાડો કરવામાં આવ્યો છે., એક

કેસમાં રૂ. ૩,૧૩,૦૦૦ થી રૂ. ૧,૭૧,૦૦૦ અને બીજામાં રૂ. ૩,૪૯,૦૦૦ થી રૂ. ૧,૮૩,૦૦૦.અપીલોનો નિકાલ કરતી વખતે, ઉચ્ચ અદાલતે નિર્દેશ આપ્યો હતો કે આપવામાં આવેલા વળતરમાંથી ૨૫ ટકા સંબંધિત પીડિતોના પિતાઓને અને ૭૫ ટકા તેમની માતાઓને પ્રમાણસર વ્યાજ સાથે ચૂકવવાપાત્ર રહેશે.વધુમાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે પીડિતાની માતાઓને ચૂકવવાપાત્ર વળતરની રકમમાંથી રૂ. ૫૦, ૦૦૦ને વ્યાજ ઉપાડવાની સ્વતંત્રતા સાથે પાંચ વર્ષના સમયગાળા માટે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રાખવામાં આવશે.

ટૂંકી હકીકતો એ છે કે ઇરફાન અહેમદ-પ્રતિવાદી નંબર ૧-પાસે નંબર સીએનજી-૬૪૦૯ ધરાવતી ટ્રક હતી. આ અપીલના અપીલકર્તાઓના પુત્રો વઝીર અહેમદ અને રફીક અહેમદ તેમાં કુલી તરીકે કામ કરતા હતા.૧ જૂન, ૧૯૯૬ ના રોજ, જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ઉપરોક્ત વાહન ચલાવી રહ્યો હતો જેમાં ઉપરોક્ત બે વ્યક્તિઓ પણ કૂલી તરીકે મુસાફરી કરી રહ્યા હતા, ત્યારે તે ૧૦:૦૦ વાગ્યે અકસ્માતનો ભોગ બન્યો હતો પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની ઉતાવળ અને બેદરકારીથી વાહન ચલાવવાના પરિણામે વઝીર અને રફીકનું મૃત્યુ થયું હતું, જેના માટે મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ (જેને હવેથી 'અધિનિયમ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) હેઠળ તેમના પુત્રોના મૃત્યુને કારણે વળતર આપવા માટે દરેક પીડિતોના માતાપિતા દ્વારા મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ બે દાવા અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી.પીડિત રફીકની ઉંમર ૨૧ વર્ષ અને તેના પિતાની ઉંમર ૪૫ વર્ષ હતી જ્યારે તેની માતાની ઉંમર ૪૦ વર્ષ

હતી.અકસ્માત સમયે અન્ય પીડિત વઝીરની ઉંમર ૨૨ વર્ષની હતી અને તેના પિતા અને માતાની ઉંમર અનુક્રમે ૫૩ અને ૪૫ વર્ષની હતી.બંને અરજીઓમાં દાવેદારોએ દાવો કર્યો હતો કે તેમના સંબંધિત પુત્રોની આવક રૂ. દર મહિને ૪૫૦૦.માસીક તેમજ વીમા કંપની દ્વારા અન્ય આધારો પર દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે અકસ્માત વાહન ચલાવવામાં માલિક તરફથી કોઈ ઉતાવળ અથવા બેદરકારીને કારણે થયો ન હતો.બન્ને કેસની સુનાવણી એક સાથે થઈ હતી.દાવેદારો વતી બે સાક્ષીઓની પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી.રફીકના પિતાની પીડબ્લ્યુ ૧ અને વઝીરની પીડબ્લ્યુ ૨ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી અને તેમના પુરાવાઓમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમના પુત્રોની માસિક આવક રૂ. ૩, ૦૦૦.વાહનના માલિકની આર. ડબલ્યુ. ૧ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી, જેણે પોતાની જુબાનીમાં રૂ. દરેક પીડિતને દર મહિને ૩,૦૦૦ રૂ.ટ્રિબ્યુનલે એક સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા દરેક પીડિતની આવક રૂ. ૩, ૦૦૦ પ્રતિ માસ વળતર આપવામાં આવ્યું હતું. ૩,૪૯,૦૦૦ રફીકના માતાપિતાની તરફેણમાં અને રૂ. ૩,૧૩,૦૦૦ વઝીરની તરફેણમાં અરજી દાખલ કરવાની તારીખથી વસૂલાત સુધી વાર્ષિક ૬ ટકાના દરે તેના પર વ્યાજ સાથે.ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાઓ સામે હાઈકોર્ટ સમક્ષ બે અલગ-અલગ અપીલ કરવામાં આવી હતી અને દરેક અપીલ વીમાદાતા તેમજ વીમાધારક દ્વારા સંયુક્ત રીતે દાખલ કરવામાં આવી હતી.હાઈકોર્ટનો મત હતો કે બંને પીડિતોની આવકના સંબંધમાં પુરાવા ન તો વિશ્વસનીય હતા અને ન તો સંતોષકારક પરંતુ તેમની આવક રૂ. વાર્ષિક ૧૮,૦૦૦ જે રૂ. ૧૫૦૦ દર મહિને જે કાયદાની બીજી અનુસૂચિ હેઠળ બિન-

ક્રમાણી કરનાર વ્યક્તિ તરીકે કાલ્પનિક આવક તરીકે સૂચવવામાં આવી હતી. મૃતકના વ્યક્તિગત અને જીવનનિર્વાહના ખર્ચ માટે એક તૃતીયાંશ ભાગ બાદ કર્યા પછી, પરિવાર માટે યોગદાન રૂ. વાર્ષિક ૧૨,૦૦૦.હાઈકોર્ટના જણાવ્યા અનુસાર ગુણકની પસંદગી કરતી વખતે માતા-પિતા બંનેમાંથી નાના માતા/પિતાની ઉંમર ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી હતી.રફીકની માતાની ઉંમર ૪૦ વર્ષની હોવાનું જણાતાં ઉચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે લાગુ થનાર ગુણક ૧૪ હતો અને વળતર ઘટાડીને રૂ. ૧,૮૩,૦૦૦ થી રૂ. ૩,૪૯,૦૦૦.જ્યાં સુધી વઝીરની વાત છે, તેની માતાની ઉંમર ૪૫ વર્ષની હોવાનું જણાતાં એવું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે લાગુ પડતું ગુણક ૧૩ હશે અને પરિણામે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા રૂ. ૩,૧૩,૦૦૦ ઘટાડીને રૂ. ૧,૭૧,૦૦૦.નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે વળતરનો ૨૫ ટકા હિસ્સો દરેક પીડિતના પિતાઓને અને ૭૫ ટકા હિસ્સો તેમની માતાઓને ચૂકવવામાં આવશે અને માતાઓને ચૂકવવાપાત્ર વળતર પાંચ વર્ષની મુદત માટે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં વ્યાજ ઉપાડવાની સ્વતંત્રતા સાથે રાખવામાં આવશે.તેથી, વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલ કરવામાં આવે છે.

આ બે અપીલમાં અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ કિરણ સૂરીએ રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા વળતરના જથ્થાને પડકારતી વીમાકૃત અને વીમાદાતા બંને દ્વારા પસંદ કરવામાં આવેલી સંયુક્ત અપીલોનું ગ્રાહ્ય કરવા અને તેને મંજૂરી આપવા માટે ઉચ્ચ અદાલત

ન્યાયી નથી, કારણ કે વીમાદાતા કાયદાની કલમ ૧૪૯ (૨) માં દર્શાવેલ રક્ષણ મેળવવા માટે જ હકદાર છે અને વળતરની માત્રા કાયદાની કલમ ૧૪૯ (૨) હેઠળ વીમાદાતા માટે ઉપલબ્ધ આધાર નથી. તેથી, આવી અપીલને મંજૂરી આપવી એ કાયદાની કલમ ૧૪૯ (૨) હેઠળ કોતરવામાં આવેલા હેતુને નિષ્ફળ બનાવશે. આ સંબંધમાં ચિન્નામા જ્યોર્જ અને એન. કે. રાજુ અને અન્ય (૨૦૦૦] ૪ એસ. સી. સી. ૧૩૦ ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો. જેમાં વળતરની માત્રા સામે, વીમાદાતા તેમજ વીમાધારક દ્વારા હાઈકોર્ટ સમક્ષ સંયુક્ત અપીલ કરવામાં આવી હતી અને તેને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલ વળતર ઘટાડવામાં આવ્યું હતું. જ્યારે આ બાબતને વિશેષ રજા પર અપીલમાં આ અદાલતમાં લાવવામાં આવી હતી, ત્યારે તેને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને હાઈકોર્ટના આદેશને એ આધાર પર રદ કરવામાં આવ્યો હતો કે વીમાદાતા તેમજ વીમાફૂલ દ્વારા સંયુક્ત અપીલ કાયદાની કલમ ૧૪૯ (૨) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને જાળવવા યોગ્ય નથી. બીજી બાજુ, પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે નરેન્દ્ર કુમાર અને અન્ય વિ. ચારેનિસા અને અન્ય, (૧૯૯૮) ૯ એસ. સી. સી. ૨૦૨ ના કેસોમાં આ અદાલતના બે નિર્ણયો પર ભારે આધાર રાખ્યો હતો. અને યુનાઈટેડ ઇન્ડિયા ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિ. ભૂષણ સચદેવા અને અન્ય., [૨૦૦૨] ૨ એસસીસી ૨૬૫. નરેન્દ્ર કુમાર (ઉપરોક્ત) માં, જે મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૩૯ (ત્યારબાદ '૧૯૩૯ અધિનિયમ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) હેઠળનો કેસ હતો, ટ્રિબ્યુનલના

ચુકાદા સામે, વીમાદાતા તેમજ વીમાધારક દ્વારા વળતરની માત્રાને પડકારતી સંયુક્ત અપીલ કરવામાં આવી હતી.રાજસ્થાન હાઈકોર્ટના એક જ ન્યાયાધીશે તેને આ આધાર પર ફગાવી દીધી હતી કે ૧૯૩૯ના કાયદાની કલમ ૯૬ (૨) હેઠળ, જે કાયદાની કલમ ૧૪૯ (૨) જેવી જ છે, વીમાદાતાને માત્ર અમુક આધારો ઉપલબ્ધ હતા અને વળતરની માત્રા ૧૯૩૯ના કાયદાની કલમ ૯૬ (૨) હેઠળ ગણેલ આધાર નથી. સિંગલ જજના નિર્ણયને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે સમર્થન આપ્યું હતું.ત્યારબાદ, જ્યારે આ બાબતને આ અદાલતમાં લાવવામાં આવી ત્યારે ૧૯૩૯ના કાયદાની કલમ ૧૧૦-સી (૨-એ) ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે જ્યાં તપાસ દરમિયાન દાવા ટ્રિબ્યુનલને સંતોષ થાય કે દાવો કરનાર વ્યક્તિ અને જેની વિરુદ્ધ દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે વ્યક્તિ વચ્ચે સાંઠગાંઠ છે, અથવા જેની સામે દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે વ્યક્તિ દાવાને પડકારવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે, તે તેના દ્વારા લેખિતમાં નોંધાયેલા કારણોસર નિર્દેશ આપી શકે છે કે વીમાદાતા, જે આવા દાવાના સંદર્ભમાં જવાબદાર હોઈ શકે છે, તેને કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવે. જે વ્યક્તિની સામે દાવો કરવામાં આવ્યો હતો તે વ્યક્તિને ઉપલબ્ધ તમામ અથવા કોઈપણ આધારો પર દાવાને પડકારવાનો અધિકાર રહેશે.આખરે, અદાલતને જાણવા મળ્યું કે વીમાદાતા અને વીમાકૃત દ્વારા સંયુક્ત અપીલના કિસ્સામાં પણ, વીમાદાતા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ સક્ષમ ન હોવા છતાં, જો છેતરપિંડી કરનારાઓ તેમજ વીમાદાતા સામે ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હોય, તો

તેને નકારી શકાય નહીં.વીમાદાતાનું નામ કાઢીને કારણ શીર્ષકમાં યોગ્ય રીતે સુધારો કરવામાં આવે તે પછી ઉદ્ધંધન કરનાર અપીલ સાથે આગળ વધી શકે છે.જો કે, આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે વીમાકૃતની અપીલ યોગ્યતા પર આગળ વધી શકે છે અને માત્ર વીમાદાતા તેમાં જોડાયો હોવાના કારણે તેને બરતરફ કરી શકાતી નથી, કારણ કે તેને યોગ્યતા પર વળતરની માત્રામાં દખલ કરવા માટે કોઈ આધાર મળ્યો નથી, ઉચ્ચ ન્યાયાલયનો આદેશ અયોગ્ય ન હતો.યુનાઈટેડ ઇન્ડિયા ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ (સુપ્રા) માં, જે વળતર આપવાના આદેશ સામે કાયદા હેઠળનો કેસ હતો, વીમાધારક દ્વારા કોઈ અપીલ કરવામાં આવી ન હતી, પરંતુ માત્ર વીમા કંપનીએ જ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૭ હેઠળ હાઈકોર્ટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી હતી.ઉપરોક્ત અરજીની પેન્ડન્સી દરમિયાન, ચુકાદાના અમલ પર રોક લગાવવા માટે દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી પરંતુ ઉચ્ચ અદાલતે માત્ર કારણ દર્શાવવા માટે નોટિસ જારી કરવાનું પસંદ કર્યું હતું કે પુનરાવર્તન અરજી પર કેમ વિચાર ન કરવામાં આવે.ઉપરોક્ત આદેશ સામે, જ્યારે આ બાબતને આ અદાલતમાં લાવવામાં આવી હતી, ત્યારે નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે વીમાદાતા દ્વારા દાખલ કરાયેલી બંધારણની કલમ ૨૨૭ હેઠળની અરજીને કાયદાની કલમ ૧૭૩ હેઠળ અપીલ તરીકે ગણવી જોઈએ. અદાલતે કાયદાની કલમ ૧૭૦ની જોગવાઈઓ પર આધાર રાખ્યો હતો, જે જણાવે છે કે જ્યાં તપાસ દરમિયાન દાવા ટ્રિબ્યુનલને સંતોષ થાય કે દાવો કરનાર વ્યક્તિ અને જેની સામે દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે વ્યક્તિ વચ્ચે સાંઠગાંઠ છે, અથવા જેની સામે દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે વ્યક્તિ દાવાને

પડકારવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે, તો તે લેખિતમાં નોંધાયેલા કારણો માટે નિર્દેશ આપી શકે છે કે, જે વીમાદાતા આવા દાવાના સંદર્ભમાં જવાબદાર હોઈ શકે છે, તેને કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવશે અને આ રીતે દાખલ કરાયેલ વીમાદાતા, પેટા કાયદામાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ પ્રત્યે પૂર્વગ્રહ વિના રહેશે. કલમ ૧૪૯ ની કલમ (૨), જેની સામે દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે વ્યક્તિને ઉપલબ્ધ તમામ અથવા કોઈપણ આધારો પર દાવાને પડકારવાનો અધિકાર.આ અદાલતે નક્કી કર્યું હતું કે જો વીમાધારક ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદા સામે કોઈ અપીલ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો તે કાયદાની કલમ ૧૭૦ ના અર્થમાં દાવાને પડકારવામાં નિષ્ફળતા સમાન હશે. તેથી, નરેન્દ્ર કુમાર (ઉપરોક્ત) અને ચિન્નામા જ્યોર્જ (ઉપરોક્ત) ના કેસોમાં આ અદાલતના નિર્ણયોને હકીકતોના આધારે અલગ પાડવામાં આવ્યા હતા. તે સિવાય, ચિન્નામા જ્યોર્જ (સુપ્રા) નો કેસ પણ અન્યથા અલગ પાડી શકાય તેવો છે કારણ કે તે કિસ્સામાં, વીમાધારક વતી કોઈ દલીલ કરવામાં આવી ન હતી, જ્યારે અપીલની દલીલ માત્ર વીમા કંપની વતી કરવામાં આવી હતી.તે ઉપરાંત, યુનાઈટેડ ઇન્ડિયા ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં કાયદાની કલમ ૧૭૦ની જોગવાઈઓ કે જેની નોંધ લેવામાં આવી છે તેને તેમાં ધ્યાનમાં લેવામાં આવી ન હતી.વર્તમાન કેસમાં, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા વળતરની માત્રાને પડકારતી વીમાકૃત વતી અપીલ કરવામાં આવી હતી.આમ, ચિન્નામા જ્યોર્જ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ અદાલતનો નિર્ણય અપીલકર્તાને કોઈ લાભદાયી ન હોઈ શકે અને અમને રજૂઆતમાં કોઈ યોગ્યતા દેખાતી નથી કે

વીમાદાતા તેમજ વીમાધારક દ્વારા સંયુક્ત અપીલ જાળવવા યોગ્ય ન હતી.આવી સ્થિતિમાં, કોર્ટે જે માર્ગ અપનાવવો જોઈએ તે નરેન્દ્ર કુમાર (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં નોંધવામાં આવ્યું છે, કારણ શીર્ષકમાંથી વીમાદાતાનું નામ કાઢી નાખવું અને વીમાદાતાની અપીલ સાથે આગળ વધવું અને યોગ્યતા પર તેનો નિર્ણય લેવો.

ત્યારબાદ વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલા નિષ્કર્ષમાં દખલગીરી કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલત વાજબી ન હતી કે બે પીડિતોની આવક રૂ. ૩, ૦૦૦ દર મહિને અને તેમની આવક રૂ. ૧૫૦૦ પ્રતિ માસ.એવું લાગે છે કે પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા પછી, ઉચ્ચ અદાલતે દાવેદારો વતી રજૂ કરેલા પુરાવાને વિશ્વસનીય અને સંતોષકારક ન હોવાનું માનીને, તેમની આવક રૂ. દર મહિને ૧૫૦૦ અને આ હકીકતનો પ્રશ્ન હોવાથી, તેમાં દખલ કરવી શક્ય નથી, ખાસ કરીને જ્યારે તે નિર્દેશ કરી શકાતો નથી કે તેમાં કોઈ ભૂલ હતી.

ત્યારબાદ વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ફોર્મ્યુલાના આધારે વળતર આપતી કાયદાની બીજી અનુસૂચિ હેઠળ, લાગુ પડતો ગુણક ૧૩ નહીં પણ ૧૫ હતો કારણ કે પીડિત વઝીરની માતાની ઉંમર ૪૫ વર્ષની હતી, આ કિસ્સામાં સાચો ગુણક ૧૩ નહીં પણ ૧૫ હોવો જોઈએ, જ્યારે પીડિત રફીકના કિસ્સામાં, તેની માતાની ઉંમર ૪૦ વર્ષની હોવાથી, સાચો ગુણક ૧૪ નહીં પણ ૧૬ હોવો

જોઈએ.બીજી તરફ, પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે વળતર બીજી અનુસૂચિ અનુસાર આપવામાં આવ્યું છે.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે મૃતક અથવા લાભાર્થીઓની અપેક્ષિત આયુષ્ય, જે પણ ઓછું હોય, તે એક મહત્વપૂર્ણ પરિબળ છે.આ સંબંધમાં સી. કે. સુબ્રમણ્યમ ઐયર અને અન્ય વિ. ટી. કુન્હીકુટ્ટન નાયર અને અન્ય એઆઈઆર (૧૯૭૦) એસસી ૩૭૬ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપી શકાય છે.નેશનલ ઈન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ મેસર્સ સ્વર્ણલતા દાસ અને અન્યના કિસ્સામાં, [૧૯૯૩] સપ્લિમેન્ટ.૨ એસ. સી. સી. ૭૪૩, એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે "વળતરની આકારણીની યોગ્ય પદ્ધતિ એ ચોખ્ખી આવકના મૂડીકરણની પદ્ધતિ છે જે મૃતકની ઉંમર અથવા આશ્રિતોની ઉંમરને અનુરૂપ ગુણક પસંદ કરે છે જે પણ ગુણક ઓછો હોય".બીજી અનુસૂચિ અનુસાર, જો વય ૪૦ વર્ષથી વધુ છે પરંતુ ૪૫ વર્ષથી વધુ નથી, તો લાગુ પડતો ગુણક ૧૫ છે અને જો વય ૩૫ વર્ષથી વધુ છે પરંતુ ૪૦ વર્ષથી વધુ નથી, તો ગુણક ૧૬ હશે પરંતુ ઉચ્ચ અદાલતે ગુણકને અનુક્રમે ૧૫ અને ૧૬ ને બદલે ૧૩ અને ૧૪ તરીકે લીધો છે.વઝીરના માતા-પિતાને વળતરના કિસ્સામાં ૧૩ને બદલે ગુણક ૧૫ અપનાવવો જોઈતો હતો અને વળતર રૂ. ૩,૧૩,૦૦૦ થી રૂ. ૧,૭૧,૦૦૦ પરંતુ તે ઘટાડીને રૂ. ૧,૯૫,૦૦૦.રફીકના માતાપિતાને વળતરના કિસ્સામાં સાચો ગુણક ૧૪ નહીં પણ ૧૬ હોવો જોઈએ અને વળતર રૂ. ૩,૪૯,૦૦૦ થી રૂ. ૧,૮૩,૦૦૦ જે ઘટાડીને રૂ. ૨,૦૭,૦૦૦.આમ, અમે માનીએ છીએ કે વઝીરના માતા-પિતા કુલ રૂ. ૧,૯૫,૦૦૦ અને રફીકનું રૂ.

૨,૦૭,૦૦૦.

ત્યારબાદ વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે હાઇકોર્ટ વાર્ષિક ૬ ટકાના દરે વ્યાજના એવોર્ડને જાળવી રાખવામાં ન્યાયી નથી અને તે વાર્ષિક ૯ ટકાના દરે આપવામાં આવવો જોઈએ. આ સંબંધમાં રિલાયન્સ કૌશ્લમા બેગમ (શ્રીમતી) અને અન્ય વિ. ન્યૂ ઇન્ડિયા એસ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ અન્ય, (૨૦૦૧) ૨ એસ. સી. સી. ૯ ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણય પર મૂકવામાં આવ્યું હતું. અને જેમાં આ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે "અગાઉ, ૧૨ ટકા સરળ વ્યાજનો વાજબી દર હોવાનું જણાયું હતું. અર્થતંત્રમાં પરિવર્તન અને ભારતીય રિઝર્વ બેંકની નીતિને કારણે વ્યાજદરમાં ઘટાડો થયો છે. રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકો હવે દાવાની તારીખથી વાર્ષિક ૯ ટકાના દરે વ્યાજ આપી રહી છે. તેથી, તે કિસ્સામાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે દાવેદાર વાર્ષિક ૯ ટકાના દરે વ્યાજ મેળવવા માટે હકદાર છે. અમારા મતે, રજૂઆત યોગ્ય છે અને તેને સ્વીકારવી જ જોઈએ. તદનુસાર, અમારું માનવું છે કે દાવેદારો અરજીઓ દાખલ કરવાની તારીખથી વસૂલાત સુધી દર વર્ષે ૯ ટકાના દરે ઉપરોક્ત રકમ પર વ્યાજ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે."

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે અંતે રજૂઆત કરી હતી કે પીડિતાની માતાઓને ચૂકવવાપાત્ર વળતરની રકમ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રાખવાનો નિર્દેશ ન આપવો જોઈએ. વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં અમારો મત છે કે માતાઓની તરફેણમાં આપવામાં આવેલી વળતરની રકમ

રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રાખવી જોઈએ નહીં.જો રકમ પહેલેથી જ રોકાણ કરવામાં આવી નથી, તો તે માતાઓને ચૂકવવામાં આવશે, પરંતુ જો, રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં જમા કરીને રોકાણ કરવામાં આવે, તો પક્ષકારોની ઈચ્છા હોય તો તે સમય પહેલા ઉપાડી શકાય છે.

પરિણામે, અપીલને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને ઉચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓમાં ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ ફેરફાર કરવામાં આવે છે.કેસના સંજોગોમાં, પક્ષકારો પોતાનો ખર્ચ ઉઠાવશે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.